

Ο Κρίστε Μισίρκοφ και η δημιουργία σλαβομακεδονικής εθνικής ταυτότητας

Ο εθνικός ήρωας των Σκοπίων

Το κίνημα του πολιτικού «σεπαρτισμού» (διαχωρισμού) αποσύνδεσε το άμεσο πολιτικό μέλλον της οθωμανικής Μακεδονίας από αυτό της Βουλγαρίας

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΤΣΙΑΜΠΡΗΣ
Επίσκοπος μητροπολιτικής διακονίας Σκόπιας
και γενικό στήμα Πειραιώς

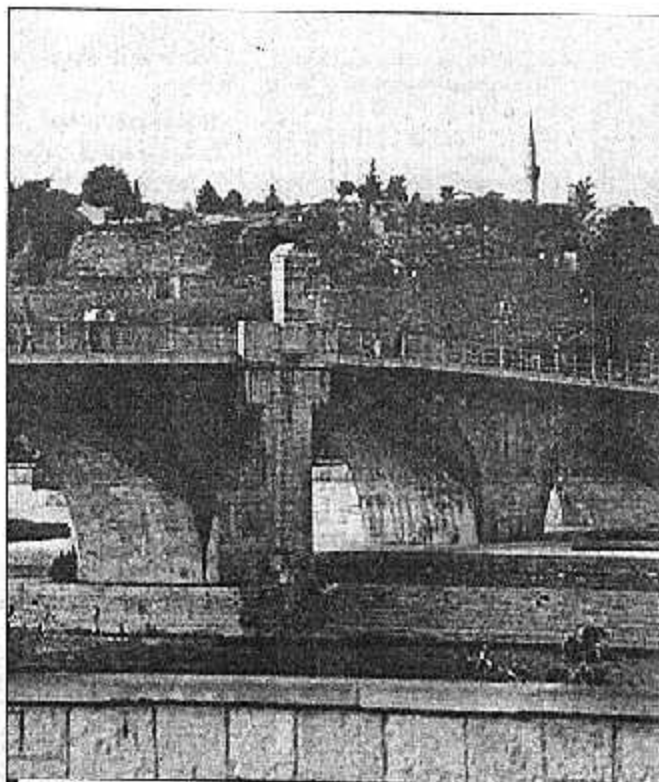
Ο Φρειδερίκος Νίτσε σε ένα από τα τελευταία του έργα προσδιορίζει ότι "μερικοί άνθρωποι γεννιούνται μετά το θάνατό τους". Αυτή ήταν και η μοίρα του Κρίστε Μισίρκοφ.

Γεννημένος το 1874 κοντά στην αρχαία Πέλλα, έγραψε ένα βιβλίο, το οποίο πουλήθηκε στη Σόφια για λίγες μόνο ημέρες, εξέδωσε ένα περιοδικό που ουδέποτε διανεμήθηκε και πέθανε σκεπτικά άσπρη σε ηλικία μόλις 52 ετών. Σήμερα έρως θεωρείται εθνικός ήρωας στη γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ) και χαιρεί αναγνωριστικά ονόματι με αυτές των Ρίγα Φερσίου και Αδαμάντιου Κοραή στην Ελλάδα (χωρίς βέβαια να μπορεί να συγκριθεί με τα διεθνή τους ονόμα).

Το έργο και η ζωή του Κρίστε Μισίρκοφ παραμένουν απόλυτα άγνωστα στο ευρύ ελληνικό κοινό. Φοιτήθηκε όμως από τη ματρίτσα του βλακκού του σπηνιόματος "Μακεδονικές υποθέσεις" (1903), καθώς και από την αδελφή μέλεια των κ. Αγγελισπόλου, η οποία εντόσσει τα έργια του Μισίρκοφ στις ιδεολογικές και πολιτικές εξελίξεις της εποχής του.

Συγκεκριμένα, οι περισσότεροι Βούλγαροι στα τέλη του 19ου αιώνα ήταν πεπεισμένοι ότι οι αλαβόφωνοι κύριοι στη Μακεδονία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας - που απαρτιζόταν από τα βάλιατα (επαρχίες) της Θεσσαλονίκης, των Σκοπίων και του Μοναστηρίου - ήταν ομοεθνικοί τους, οι οποίοι θα έπρεπε να βρεθούν εντός των ορίων μιας νέας "Μεγάλης Βουλγαρίας". Σχερμάων όμως αρκετοί Βούλγαροι συνειδητοποίησαν ότι τα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων των εποχών και η περιφερειακή ισχύς της Ελλάδας και Σερβίας δεν επέτρεπαν μια τέτοια εξέλιξη. Προκειμένου να αποφευχθεί ο εδαφικός διαμελισμός της οθωμανικής Μακεδονίας από όλα τα γειτονικά βασιλικά κράτη, ονομάστηκε (πρώτα από βουλγαρική σκοπιά) κίνημα πολιτικού "σεπαρτισμού" (διαχωρισμού). Στόχος ήταν η πολιτική αυτονομία της οθωμανικής Μακεδονίας και όχι η ενσωμάτωσή της με τη Βουλγαρία (εξόλιθ βεβίους που δεν αποδέχονταν για το καλύτερο μέλλον).

Ο "πολιτικός σεπαρτισμός" των Βουλγάρων δεν βασίστηκε μόνο στην "αδυναμία" της ισλαμικής ισχύος της εποχής, αλλά ήταν και αποτέλεσμα της οικιακής διασφάλισης αρκετών σλαβοφώνων με τις αιτιολογίες του βουλγαρικού κράτους σε ζητήματα γλωσσικής, εκκλησιαστικής και εξωτερικής

Το έργο και η ζωή του Κρίστε Μισίρκοφ παραμένουν απόλυτα άγνωστα στο ευρύ ελληνικό κοινό.

πολιτικό μέλλον της οθωμανικής Μακεδονίας με αυτό της Βουλγαρίας, χωρίς όμως να περιλαμβάνει την ύπαρξη ξεχωριστής "μακεδονικής" εθνότητας. Ουσιαστικά η πρόκληση για ενδοβουλγαρική διαφοροποίηση οριστικών επιδιώξεων. Ακολούθησε έρως από κίνημα "εθνικού σεπαρτισμού" το οποίο διακήρυξε την ύπαρξη "μακεδονικού" έθνους με ταυτότητα με το βουλγαρικό ή το σερβικό.

Ο σημαντικότερος κινούμενος του "εθνικού σεπαρτισμού" είναι ο Κρίστε Μισίρκοφ. Όπως γράφει ο κ. Αγγελισπόλου, το βιβλίο του "Μακεδονικές υποθέσεις" είναι το πρώτο κείμενο, στο οποίο ένας "Μακεδόνας διανοούμενος" απασπείρει ξεκάθαρα και με επιχειρηματολογία τον εθνικό σεπαρτισμό... Ο Μισίρκοφ επικρατεί να γράφει το κείμενο στο "κεντρικό μακεδονικό" ιδέωμα, το οποίο πιστεύει ότι πρέπει να καθιερωθεί ως βάση της λόγις "μακεδονικής" γλώσσας". Σημειώνει, μπορεί κάποιος πλέον να αρχίσει να αντιλαμβάνεται τη σπουδαιότητα για τη νεώτερη γιουγκοσλαβική δημοκρατία.

Η μελέτη του Μισίρκοφ προσφέρει σημαντικά στοιχεία για τις εξελίξεις της οικιακής

εθνικής ταυτότητας. Εντόσσει προκαλεί η ανάγνωση του για τις περιφερειακές διεθνείς σχέσεις: "Είμαι Μακεδόνας και είσοι πώς βάλια το θέα της χώρας μου: εχθροί της Μακεδονίας δεν είναι ούτε η Ρωσία ούτε η Αυστροουγγαρία, αλλά η Βουλγαρία, η Ελλάδα και η Σερβία".

Επιπρόσθετα πιστεύει ότι "οι καλές σχέσεις ανάμεσα στους Έλληνες και ερς της Ελλάδας Μακεδόνες" εξαρτώνται περισσότερο από τους Έλληνες. Για να βελτιωθούν, οι Έλληνες πρέπει να εγκαταλείψουν τη μεγαλαυμία τους και να αναγνωρίσουν στους Μακεδόνες τη δικαιοσύνη συνεισφοράς στη Μακεδονία. Ιδιαίτερα το Πατριαρχείο, ως ομοσηματικός θεσμός, πρέπει να συμπεριστεί να δρα ως θεσμός με ελληνικό κορμίσιο".

Πάντως, ο Μισίρκοφ εδάσσει επιχειρηματολογία σχετικά με την αρχαία Μακεδονία. Γνωρίζει αρκετά καλά ιστορία, ώστε να μην προσπαθεί να συνδέσει την ιστορία των αλαβιτών πληθυσμών με την αρχαία ιστορία της κερσονήσου του Αίμου. Οι βυζαντινοί χρόνοι αποτελούν την σπέρση των αλλοίων και των αναζητήσων του για την

δύσσει ότι "υπήρχε κάποια ιστορική στιγμή που δεν είχαμε συγκεκριμένη εθνική ονομασία".

Καθώς μιθανολογείται νέα πρωτοβουλία για την επίλυση του ζητήματος της ονομασίας, αρκεί να θυμόμαστε στα Σκόπια να λάβουμε υπόψη την παρατήρηση του Μισίρκοφ ότι "το όνομα 'Μακεδόνας' χρησιμοποιήθηκε από τους σλάβους κατοίκους της περιοχής κατορθών ως γεωγραφικός όρος για να δηλώσουν την καταγωγή τους".

Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι ο Μισίρκοφ δεν ήταν απόλυτα σκεπτικός στις απόψεις του. Φαίνεται ότι μετά την έκδοση των "Μακεδονικών υποθέσεων" μάλλον επηδούθηκε θέσεις πιο φηλα προσκείμενες στις βουλγαρικές απόψεις, για να επιστρέψει όμως προς το τέλος της ζωής του στον αρχικό του "μακεδονικό σεπαρτισμό". Εδώ πρέπει να επαναθυμηθούμε ότι ο κώρο και ο πρώτος πρόεδρος της ΠΓΔΜ Κίρο Πάγκοφ εξομολογείται στα επαγγελματικά του ότι "μέσα μου κυριάρχησε από νωρίς η πείσωση ότι είμαι Μακεδόνας, αλλά ότι την είδηση ότι αυτή η διεκδίκηση ολοκληρώθηκε τον καιρό που ήμουν μαθητής γυμνασίου στα Σκόπια". Κατά συνέπεια, η είδηση της εθνικότητας που διεκδικεί ο Πάγκοφ δεν δημιουργήθηκε σέμειος, δεν ήταν διεκδικητική και το σκεπτικό αυτό είναι το ίδιο, αλλά για να ολοκληρωθεί έπρεπε να φτάσει στο γιουγκοσλαβικό κράτος. Αδυνατώντας αυτές τις περιπτώσεις, συμπεραίνουμε ότι η σλαβομακεδονική εθνική ταυτότητα παρουσιάζεται έρως από την ύπαρξη βέβαια της ΠΓΔΜ) μάλλον ως περισσότερο συμπαράλληλο από ό,τι θα περιμένουμε.

Επιπρόσθετα, πρέπει να τοποθετή το γεγονός ότι ο Μισίρκοφ γράφει στις αρχές του 20ού αιώνα και μάλιστα προικά χωρίς σημαντικό αναγνωριστικό κατά. Με άλλο λόγο, ο "μακεδονικός εθνικός σεπαρτισμός" είναι σε επίπεδο διεκδίκησης εγχείρημα συνειδητό προόφωτο, με κομβικά σημεία ένα μόνο: τα δικαιώματα του Μισίρκοφ, αλλά και το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και τη δημιουργία από τον Τίτο το 1944 της "Λαϊκής (μαρξιστο-σοσιαλιστικής) Δημοκρατίας της Μακεδονίας" στο πλαίσιο της τότε Γιουγκοσλαβίας.

Ο Μισίρκοφ φαίνεται να διαισθύνεται αυτό το πρόβλημα όταν γράφει: "Ναι, η μπορεί να αποπλάσει κανείς ο' αυτούς που ισχυρίζονται ότι η μακεδονική εθνότητα δεν υπάρχει γιατί μπορεί να μην υπήρχε ποτέ, αλλά σήμερα υπάρχει και θα υπάρχει και στο μέλλον".

Το ζήτημα έρως δεν είναι μόνο αν ένα δημιουργηθεί σλαβομακεδονική εθνική ταυτότητα, αλλά αν η διαδικασία δημιουργίας αυτή είναι αλακρωθεί, καθώς και ποιες θα είναι οι συνέπειες αυτής της δημιουργίας για